

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Fasciculus temporum

Rolevinck, Werner

[Köln], 1481

[Prohemium:] Generatio et generatio laudabit opera tua

[urn:nbn:de:bsz:31-333163](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-333163)

Henry Augustus Junius
 Generatio et generatio laudabit opa tua et potentia tua pronuntiabunt Scribit psal. 145. Cū non sine multa diligentia sanctorum patrum studia: temporum decursus supputarunt: non dubium quin magna utilitas ecclesiasticis viciis et papae illis quae ecclesiasticam poliam gubernare hnt: inde pueniat. Nec vili statui hominum horum parum posse credendum est: si temperata mente ad rerum gestarum historias quas ob diuturnam memoriam studiosi vici discipulerunt oculos leuent. quibus plerique id minus perspicerent. Decet namque viros virtuosos precedentium facta sepe ad memoriam reuocare: ut bonis exemplis discant dignis operibus insistere ut in malis valeant perditionis scopulum declinare. Verum mihi preciosum a vili sepe tur: stulta cupiditas se tpare non valens. in tenebrarum voragine papae cursu merere. Ob hoc sancti doctores videntes quod ad intellectionem sacrarum scripturarum et ecclesie regimine: historiarum decursus ex parte necessarius esset. simulque omnium gestorum series inutilis. tunc sui magnitudine. tunc superfluo et viliu factorum repetitione superuacua quaedam nobis historias canonizarunt. apudatis fabulis superstitionis ac genealogijs interminatis: quae ad rem non pertinent. Sicque factum est per maximos eorum labores. ut penes simul tota temporum historia: breuissimo studio a quolibet intelligente iam nescire sine labore imo cum magna cordis oblectatione possit incipari. De cuius quoque ad ornatu scripturae: vnde hac pulchritudine non careat: quae omnibus gentibus tanquam lucerna persulgida in obscuro loco proponenda fuit. Ingenium insuper humanum quod magnifice plura apprehendere facilliter potest: hoc delizioso prato diuersorum florem prouari non debuit. in quo varia virtutum exempla reperies. scilicet reprobaeque considerans: illa carere. haec praetere moneret. Videre enim supra modum est delectabile qualiter primi nostri penes ex quibus origine duxim? instituta fuerunt a summo omnium gubernatore deo deinde quis decursus eorum quae proficit et deficit rationalis creatura in sapientia. virtute. potentia. sanctitate. longevitate. et sic de alijs. Et in omnibus huius diuinum regimine admirari: quod sit deus mirabilis in creaturis suis quae nunquam administrare cessauit quos addidit. quanta creatoris longanimitas et misericordia. quae inimitabilis diuinorum iudiciorum abyssus. Haec et infinita alia puellas humana industria penes quibusdam interne contemplationis. non solum praeterea et praesentia sed etiam futura mentis. dum ex similibus ad filia progreditur. cui si bona voluntas adiuncta fuerit. tedium quodam incolatus huius in deum surgit ad laudandum et regratiandum et contemplandum: cupiens dissoluere et esse cum christo in eternum. Incipit ergo haec contemplatio in iocunda speculatione creaturarum et finit in felici tedium eandem et appetitu creatoris. iuxta illud psalmi. Quid enim michi est in caelo et a te quid volui super terram? Michi autem adhaerere deo bonum est. Hoc forte in praesumpto verbo idem psalmista nobis persuadere nititur dicens. Generatio et generatio laudabit opa tua et potentia tua pronuntiabunt. quasi dicat. Per omnia quae in mundo casura estis? ad te qui nunquam desinas tendere debem? Quae utique sententia valde accommodata est ad propositum nostrum. Cuius enim teste Augustino plura in sacra scriptura commemorantur quae nihil significant et tamen necessaria sunt propter ea quae aliquid significant. necesse est talibus ita ut quibus sterilia sint sicut illis quae fecunda deuoione immediate in deum mentem nostram sustollunt. Alioquin non recte scriptura legitur in qua semper spiritus sanctus loqui credendus est. Sunt ergo arida quo ad superficialiter littere. sed grauidae quo ad spirituale intelligentiam. Quae autem ita aliena sunt ut nequaquam spiritualiter intelligi possint aut non expe-diat: omnium tamen veneranda digna sunt propter finem in quem ordinantur quae est scire et diligere deum. Et de hoc genere videtur esse superputatio annorum quae in sacra historia diligentissime annotata continentur. De qua ut idem Augustinus testatur hoc certissime tenendum est quod tanta est diuina autoritate corroborata ut omnino falsissimum sit quicquid ab ea ita discrepat quod cum ea omnino concordari non possit. Quae cum ita sint: mirum valde videtur cur sanctae scripturae tractatores de hac materia intantur sunt diuersi in pluribus locis usque hodie. ut aut omnino aut vix nequeat concordari. Et tedit illa antiqua et famosa questio de translatione. scilicet interpretum. an potest ei standum sit in supputatione annorum an textui hebreorum quae moyses ille maximus et primus legis promulgator edidit. Hic steterunt sancti doctores ingenia sua et quilibet pro captu suo dixit quod sentit. Et quae periculosum est de migrorum ecclesiae iudicare sententias ut dicit Hieronymus. super Dan. et nimis laboriosum est omnia retexere. ideo Beda post alios qui studiosius in hac materia sudarunt. elegit modum Orosij quae satis concorditer cum Hieronymo et Eusebio et alijs magis auctoritas de huius loquitur. et dicit ecclesiam hunc modum tenere. licet alios non reprehendat. Quare actum videtur ut haec supputatio magis vulgata sit in libris plurimorum. postea scilicet Augustinus. etiam in 15. libro de ciuitate dei multa de huius tractat. sed satis dissentit a positione Bedae quae sequebat exemplaria quae tunc magis vulgata fuerunt ut etiam patrum in orationibus suis et maxime super psalmos. Positio autem Orosij et Bedae habet quod a creatioe mundi usque ad natiuitatem Abrahae fluxerunt anni. 3182. secundum septuaginta interpretes. Hebraei autem minus habent. 3236. quod secundum biblias correctas iuxta hebraeam veritatem ab Adam usque ad natiuitatem Abrahae sunt anni tantum. 3928. Deinde satis concordant cum hebraeis septuaginta interpretes usque ad destructionem templi quae vocatur communiter transmigratione babilonis. Sequentia tempora non habentur ex canonica scriptura. sed ex alijs historijs tam iudeorum quam gentiliu et iterum ibi est diuersitas. sed non nimis magis. Simul igitur colligendo secundum Bedam a mundi creatioe usque ad christi natiuitatem. veniunt anni. 5199. Et hic est modus ecclesiae diuersus. Quum tolle datum ad milia quinquaginta ducentis. Nascen dno Beda dar apthoplasto. De vltiori discussione huius questionis. vide si placet Augustinum vbi supra et Hieronymum et alios locis suis. Hic autem quod breuitati studemus? pleritas ipsa nobis vitanda est. Colligere namque disposuimus iuuante dno ex pluribus libris fasciculum quendam temporum a mundi creatioe usque ad presentis in quo tam sacrarum scripturarum quam diuersarum aliarum historiarum facta tanquam in memoriali quodam compendio religabimus. faciamus proinde iuxta sententiam florentis quod solent qui terrarum situs in breui quae si tabella pingunt ita totam humani generis imaginem temporumque decursus in pauculis folijs complectar. Nec mihi con-scius sum aliquid me posuisse quod non in fide dignis historijs habeatur. aut alijs libris ecclesiasticorum doctorum siue quod nunc ex eorum dictis aperte sequatur. Vbi autem dubium fuerit an sic vel aliter hoc ipsum etiam ita ut repperi parimodo annotauit. Et ne ipsa superficialis historie deuotis tediola esset. praesepere sententias quaedam floridissimas applicari ex

sanctoy dicitis que deuotōem redolent pariter et doctrinā. Autoritatē ergo dantes hys qui añ nos laborauerunt nos p modulo nostro in labores eoz intrauim? iparim hincinde carpētes qd potuim? Et vt sciat quo ordine eos sciatū sum? pmo totū tempus veteris testamenti .5. 199. annoz in quinq; etates distinctū repperim? in quodā libello qui yfodoro ascriptus videbat. vbi multū artificialit pcedit deducendo ānos mūdi vsq; ad tpa sua scz Erachj qui cepit re gnare āca ānos dñi .6. 12. sed supputatōem suā non ordinat fm erā xpi sicut nec Orosij? Et hunc sequimur in duab; tip mis etatib; .similit et i duab; sequētib; .exceptis pauis . q; tertius fm hebraicā veritatē a natiuitate Abrahę vsq; ad captiuitatē babilonicā apud nos magis est correct? et diligent? explanatus . et ideo sequimur eū pay tamē refert . In quinta etate maiorē laborē habuimus ppter mīniā diuersitatē historiay et remā precor . q; iam vnum iā aliū p ut melius putauit sciatū sum . an autē debite singulos ānos supputauit : lectori iudiciū omitto . Lineā autem Assyrioz et Romanoz et alioz ex diuersis historijs laboriose satis coaptauit : rogās vt si cui ascribere placuerit diligētē obseruet et spacia et numez correspondētē ne longius aut strictius ponat q̄ exemplar habz . alioqn et labor perdit et fructū non reportabit . eritq; opus eo mendosū? quōd opendiosū? nisi hoc diligent? studeat obseruare . Si autē debite qd faci le arbitramur hęc mōd; pauent : non modicā ei prebebit illuminatōem ad intelligendū sacra scripturā et libros Augu stini et Hieronimi et Orosij ac alioz et c . si vera sunt que in plurib; libellis scripta repperimus . Porro in sexta etate sequi mur cronicā Martini et Vincentij qui opendiose pcedunt vsq; ad tpa sua . Post eos p ānos fere ducentos sequor no tabilē libz quendā cuius autorē nescio qui pene vsq; ad tpa sua extendit . Que autē de post acta sunt memorie digna : sicut audiui? et vidimus fideliter priorib; supposuimus . Que omnia in sequētib; summa breuitate patebūt . Mod? aut pcedendi planissimus est . et grossitudine rusticane adeo amicus vt in pariete qdem depingi possit . eo q; ilico sine omni difficultate intuentib; se offerat . Depinxi igit in medio folij arcus cū nomibus psonay debitis p quolib; tpe et infra et supra lineas duas q̄num supior cū suo numero descendit ab Adā vsq; ad xpm iuxta scēie predictorū significans vt quicqd ex aduerso illius numeri scriptū est siue supius siue inferius : etiā āca illa tēpora fcm verisimilit credat . Secun da linea . i . inferior retrozū ascendit a xpi natiuitate vsq; ad mūdi creatōez . vt eadē facilitate vnicō nūero inspecto sci atur quot ānis hoc aut illud fcm sit añ xpi natiuitate qd ideo sic ordinauim? . q; hęc era magis solēnis est apud nos et ab? solet requiri . post xpm simul ambe descendūt vsq; ad tēpora nā paulatim crescendo ita vt supior semp oñdat etatē mundi . et inferior etatem xpi qd planissime patebit locis suis . Et q; ex multis libris mendose scriptis modū hūc non leui labore ad lineā veritatis correxim? . obsecramus p xpo lectore ne inuolūter manū ad corrigendū hęc ānonz supputatōem apponat nisi prius toto ope perspecto . Quod nō ideo dicimus q̄ nullibi errauim? . sed ad auisandum de mīniā diuersitate doctorū in hac materia et frequēter positio vnus est inuolutio alteri . Vbi aut errorem inuenit cle menter ignoscat et corrigat ex predictis quos sequimur . Facilliter em̄ in numericis erratur et sepe negligentē desci buntur et negligentius emendantur vt dicit Aug? . 15 . li . de ciui . dei .

Faciscul? tempoz oēs āniquozū etonicas plectēs : admissus ab alma vniuersitate Coloñ . inapit felidter .

**Dies
pm?** In quo fecit deus lucem et diuisit lucē ac tenebras .

**Dies
2?** In quo fecit deus firmamentum et diuisit aquas ab aquis .

**Dies
3?** In quo congregauit de? aquas in vnū locū et apparuit arida .

**Dies
q̄rtus** In quo fecit de? soles et lunā et stellas et posuit eas in firmamento .

**Dies
q̄nt?** In quo fecit deus pisces et volucres et cetera grandia ex aq̄ .

**Dies
sext?** In quo fecit deus bestias et hominē .

In principio creauit deus celū et terrā . Dicit bñs Aug? . sup Genesim q; maior est huius scripture autoritas q̄ omnis humani ingenij perspicacitas . Et q; de tē pore principaliter hic intēdimus . principiū temporis breuiter tangere placuit . Vnde est aduertēdum fm doctores q; quatuor coequa in principio creata sūt a deo ex nichilo in quo relucet creatoris summa potētia . Hęc aut sunt celū empi reum . Agelica natura . materia quatuor elementoz et tempus . Et hoc vocant opus creatōis qd factū fuit añ omnē diē : post sequitur opus distinctōis in quo relucet creatoris summa sapientia qd factū fuit in tribus dieb; primis . Dein de sequitur opus ornatūs in quo relucet creatoris summa bonitas quod factū fuit in tribus sequētib; dieb; . vt p̄z clare in textu Genes . 1 . Septima aut die requieuit ab omni opere qd patriarat . nō quasi operando lassus sed nouam creaturā facere cessauit . cuius materia vel similitudo non precesserit . Qd autēz dicit Jo . 5 . Pater meus vsq; modo operatur et ego operor . intelligit de conū nua vniuersē creature administratōe . q; qd condidit : continere et gubernare non cessat . Et in hoc relucet summa creatoris perfectio . q; sibi soli sufficit nec eget creaturis sed magis econtra . q; virtus creatoris est causa subsistendi omni creature et hoc est q; septima dies vesperā non habz . De hys plen? vide magistrum in secundo sententiay et doctores desup copiose scribentes . Porro sequis temp? licet deñ nobis ostendat quo ad hęc q̄tuor predicta scz summa potētia . sapientiā . bonitatē et p consequēs summā pfectōem . tñ specialius ostendūt diu inā misericordiā et iusticiā . iuxta illud ps . Misericordiā et iudiciū cantabo tibi dñe . Et iterz . Vniuersē vie dñi misericordiā et veritas . misericordiā tñ scripturaz tenet q̄ diu viatores sumus que nulli petenti remā negat .